
Artikkel nr. 1 1995 fra
Blaker og Sørum historielag

Nordli fra storgård til barnehage

Morten Moen samlet for noen år tilbake disse opplysningene om Nordli, bygdas tidligere kommunehus. Blaker og Sørum historielag håper dette private initiativet, som vi her viser de konkrete resultatene av, vil bli den første i en artikkelserie med liknende historisk materiale. Disse vil laget jevnlig distribuere til sine medlemmer. Laget har en del egnet stoff selv, men tar med takk imot mer. Til neste utsendelse håper vi å ha en redaktør klar, og vil da opplyse om hvor stoff kan sendes. Følgende artikkel kan stå som mal for artiklenes ønskede lengde. Utgivelsene er blitt mulige i samarbeid med Sørum kommune ved kulturetaten.

Styret i Blaker & Sørum historielag

Nordli var en gammel storgård som ble oppstykket på 1920-tallet, da Sørum kommune kjøpte hele gården. Hovedhensikten med dette kjøpet var å skaffe seg et større herredshus enn Sørvald, som den gang var i bruk. Dette kommer jeg tilbake til senere.

Navnet Nordli består av to deler, Nord og Li. Dette forklares med at det fra gammelt av bare var en gård i dette området vest for Rømua, nemlig Li. Denne gården ble sannsynligvis allerede fra vikingetiden delt opp i flere bruk, og vi har derfor fått Nordli, Sørli og Merli. Merli står for øvrig for 'midtre Li'. Den opprinnelige Li-gården antaes å ha ligget på Nordli, noe lenger vest enn hovedbygningen i dag.

Når det gjelder eiere og brukere av Nordli, er det mye å fortelle. Den første eieren jeg kjenner er Sira Guttorm. Han var prest på Sudreim (Sørum) i annen halvpart av 1300-tallet. Han skjenket blant annet en part av Nordli til Sørum prestebol. Noe senere kan vi se at den mektige Sudreims-ætta satt med Nordli. Gyrvild Farsdatter Sparre var den siste av denne grenen som satt med gården. Hun døde på Borrige slott i Skåne 20. april 1605.

Det første kjente leddet av Sudreims-ætta er Ivar Jonson, sannsynligvis fra Schea, rett øst for Lørenfallet. Han hadde sønnen Haftor Jonson, som i 1302 ble gift med Agnes, datter av kong Håkon 5. Denne Haftor Jonson var det som tok i bruk en rød rose som sitt våpenmerke, og som vi nå finner i kommunevåpenet til Sørum kommune. Noen av etterkommerne var ved flere anledninger vurdert som Norges tronearving, men slik ble det ikke. Alle disse første ætteleddene bodde på Sørum gård i Skaun, som området het dengang.

I skattematrikkelen fra 1647 var Sørum kirke, sammen med en Doktor Peder Alsen, eier av gården. Brukere den gang var Knut og Peder. I 1677 kan vi se at Povel Halfvorsen solgte sin andel av Nordli til Sørumspresten Colbjørn Torstensen. Han eide eller hadde eierdeler i mange gårder i Sørum. Colbjørn Torstensen bodde selv på Sørum. Colbjørn Torstensen var født 1628 i Solør, og kom til Sørum i 1660. Han var prest i Sørum i 60 år og døde på Sørum i 1720. Han ble gravlagt ved Sørum kirke. Som et apropos: Datteren Anna Colbjørnsdatter ble sannsynligvis mer kjent enn sin far utenfor Sørums grenser.

I en besiktigelse datert 1767 oppgis det at det til sammen var 19 hus på Nordli, og alle hus ble erklært for å være 'brødtferdige og forfallene'. Sogneprest i Sørum, Friedrich Mandall, ble i 1776 nevnt som bruker og eier av gården. Han høstet ros for sitt arbeide med å bryte opp ny jord under gården, tilsvarende 60 tønners utsæd, altså et areal tilsvarende som du kan så med 60 tønner såkorn.

I juni og juli 1794 raste Løren-gårdene ut og Rømua ble demmet opp 30 alen (ca. 18 m) over normal vannstand. Dette skapte selvfølgelig problemer for folkene på Nordli. Etter 132 dagers slit hadde de endelig klart å grave nytt løp for elva. Det ble sagt at eieren av Nordli satte alle sine folk i arbeid med å grave straks etter raset, og løpet ble da gravd opp en god del lenger øst for det gamle. På denne måten klarte brukeren å skaffe seg et bra tilleggsareal på bekostning av Nordre Lørens grunn.

I folketellingen som ble utført i 1801 av sogneprest Mandall, ble det sagt at det var totalt 31 mennesker på Nordli. Som eier og bruker ble nevnt major og generalveimester Lars Ingier. Det var 4 husmannsplasser med til sammen 20 mennesker under gården. En husmann ved navn Arne Christophersen ble også nevnt som gjestgiver.

I 1814 ble Nordli benyttet som krigslasarett, og 43 soldater døde her det året. I denne tiden hadde Nordli flere funksjoner. Nordli ble blant annet benyttet som gjestgiversted av en mann med navn Hans Olsen Nordli.

Lensmann Poul Hansen Wennevold bodde på gården i perioden 1833-1835.

I 1846 ble det holdt branntakst på Nordli. Denne er meget interessant fordi det fremgår at daværende eier, oberstløytnant Ingier, nettopp hadde bygd ny hovedbygning på gården. Det nevnes at den var bordkledd og oljemalt både innvendig og utvendig. Den hadde 8 værelser i første etasje og 7 værelser i annen etasje. Bygningen ble angitt til å være 41,5 alen lang (26m), 20 alen bred (12,6m), og 11 alen høy (7m). Taksten på bygningen var 2.500 spesidaler, og dette er den høyeste takst en kjenner fra Sørums i 1840-årene. Denne bygningen det her er snakk om, er den hovedbygningen vi har i dag.

I 1852 kjøpte Gabriel Aasgaard Nordli. Han drev gården samtidig som han opprettet skysstasjon her. Under hans tid ble veien til Lørenfallet lagt om. Den hadde tidligere gått forbi dammen ved det østre

tunet og rett ned over Rømua til lensmannsgården Løri. En kan i dag fortsatt se rester etter brua når vannstanden er lav. Veggen ble den gang lagt dit hvor vi i dag har veggen ned fra Nordli.

Etter denne perioden ble Nordli lagt ut for salg eller fradelt eiendommer en rekke ganger. De to Nyland-gårdene og Vestenga ble delt fra hovedgården. I skattematrikkelen fra 1903 ser vi også at et lite sted, Bækkelaget, er fradelt gården.

Den 27. februar 1907 behandlet formannskapet et framlegg fra Emil Frøen, gårdbruker på Val. Det gikk ut på at kommunen skulle kjøpe Nordli som den gang var til salgs. I forslaget nevnte Frøen at en del av eiendommen kunne stykkes opp til arbeiderbruk eller boligbruk, mens resten kunne benyttes av kommunen som pleiehjem og arbeidshjem. Den rommelige hovedbygningen mente han høvet godt som herredshus, hvor alle kommunale institusjoner kunne samles. Herredstyret nedstemte forslaget med 18 mot 6 stemmer.

I 1921 ble Nordli igjen solgt, og kjøper denne gang var Olaf G. Møller. Søknad om konsesjon forelå i herredstyret 2. juni 1921, men noe vedtak ble ikke fattet. Nordli ble deretter satt under tvangsauksjon. Kommunen og Møller bød på eiendommen, men kommunens bud lå lavest og Møllers bud ble akseptert. Møller bød siden fram eiendommen til kommunen. Tilbudet forelå herredstyret den 20. februar 1922, hvilket resulterte i kjøp fra kommunens side. Kommunen betalte totalt ca. kr. 150.000,- medregnet besetning og løsøre, som blant annet omfattet 7 hester, 6 kuer, 14 griser, redskaper og hele kornavlingen. Det første herredstyremøte ble holdt på Nordli 28. september 1922, og innvielsesfesten ble holdt lørdag 9. desember 1922. Sørums sparebank kom også til å slå seg ned her.

I tillegg til herredshus ble bygningen mye nyttet som festlokale. 23. september 1927 var det stor festmiddag på Nordli. Bingsfoss bru var nemlig ferdigstilt, og dette ble feiret med 80 innbudte gjester.

Nordli ble delt opp i 2 gårdsbruk og 5 parseller. Gårdsbrukene fikk hver 150 mål innmark og omtrent 80 mål skog. Til hovedbygningen ble det holdt av 30 mål innmark, mens resten av innmarka og 30 mål skog skulle selges til småbruk og hustomter. Til det ene gårdsbruket skulle bestyrerboligen og den østre låven følge med, og til den andre den vestre låven.

Etter hvert som bygningen på Nordli ble for liten for sitt formål, ble nytt rådhus på Sørumsand tatt i bruk i 1974. Etter dette ble hovedbygningen på Nordli nyttet som barnehage fra 1977 og fram til i dag. I en periode var det fritidsklubb i annen etasje.

Morten Moen